

MARS

Tiekėjo Elgesio Kodeksas

Mūsų verslo filosofija, išaugusi iš penkių „Mars“ principų, sąlygoja tai, kad bendradarbiaujame tik su tiekėjais, siekiančiais atitikti mūsų standartus ir specifikacijas bei besivadovaujančiais vertybėmis, atitinkančiomis mūsų vertybes.

Mūsų Tiekėjo elgesio kodeksas yra paremtas Tarptautine žmogaus teisių chartija, 1998 m. Tarptautinės darbo organizacijos deklaracija, apibrėžiančia pagrindinius principus ir teises darbe, bei Jungtinių Tautų verslo ir žmogaus teisių pagrindiniais principais.

Šiuo dokumentu ir su juo susijusiomis rekomendacijomis nustatoma tai, ko tikimasi iš „Mars“ tiekėjų verslo praktikos srityje, įskaitant jų požiūrį į žmogaus teises, aplinką, Etikos ir teisinių reikalavimų suderinamumą praktikoje, „Mars, Incorporated“ žmogaus teisių politiką, kitą atitinkamą „Mars“ politiką bei gerąją tarptautinę patirtį.

Iš visų „Mars“ tiekėjų, apibrėžiamų kaip trečiosios šalys, su kuriomis „Mars“ palaiko aktyvius komercinius ryšius prekių ir paslaugų tiekimo srityje, tikimasi, kad jie vadovausis šiuo Tiekėjo elgesio kodeksu kaip nurodyta toliau:

Vaikų Darbas

- Draudžiama naudoti visas neteisėto vaikų įdarbinimo ar išnaudojimo formas.
- Negali būti samdomi jaunesni nei 16 metų asmenys arba asmenys, jaunesni nei įstatymais įtvirtintas darbinis arba privalomojo mokyklos lankymo amžius, sprendžiant pagal tai, kuris amžius yra vyresnis. Šioms gairėms taikomos Tarptautinės darbo organizacijos pripažintos išimtys.
- Jaunesni nei 18 metų asmenys nėra samdomi į pareigas, reikalaujančias dirbti pavojingomis darbo sąlygomis arba trukdančias įprastai mokymosi veiklai.
- Kai taikytina, naudojamos vaikų apsaugos priemonės, užtikrinančios, kad vaikai nepatirtų žalos, išnaudojimo ar pažeminimo, sąlygojamo kitų darbuotojų elgesio darbo vietoje, darbdavio teikiamame būste ar transporte.

Atlyginimas Ir Kompensacijos

- Mokamos visos teisėtai numatytos algos ir išmokos.
- Mokėjimas atliekamas laiku ir bent kartą per mėnesį.
- Kuomet nuskaitymai nuo darbo užmokesčio nėra atliekami kaip baudžiamoji priemonė.
- Vedami šį standartą atitinkantys detalizuoti įrašai, o informacija apie išmokas pateikiama skaidriai ir laiku.

- Nėštumo, motinystės ir žindymo lengvatos, įskaitant atitinkamas apsaugos priemones, atostogas ir apgyvendinimą, suteikiamos pagal įstatymus.

Diskriminavimas

- Priėmimo į darbą, darbo užmokesčio, paaugstinimo metu bei darbo vietoje vykstantis diskriminavimas ar priekabiavimas dėl rasės, odos spalvos, lyties, nacionalinės ar socialinės kilmės, religijos, amžiaus, negalios, seksualinės orientacijos, šeiminės padėties, nėštumo, lytinės tapatybės ar bet kokio kito įstatymu saugomo statuso, yra draudžiamas.
- Visų formų pažeminimas ar priekabiavimas darbo vietoje yra draudžiamas.

Aplinka

- Laikomasi galiojančių aplinkosaugos įstatymų, ypač dėl atliekų, oro ir vandens.
- Yra gauti visi reikalingi aplinkosaugos leidimai naudoti ir šalinti vandenį bei atliekas.
- Žeme yra naudojamos teisėtos nuosavybės arba teisėtos nuomos pagrindu ir nėra jokių požymių, kad tiekėjo teisė turėti ar nuomoti tą žemę gali būti ginčijama.

Etika

- Tiekėjas laikosi visų galiojančių įstatymų, įskaitant susijusius su kyšininkavimu, korupcija ar bet kokia apgaulinga verslo praktika.

Priverstinis Darbas

- Bet kokios formos priverstinis darbas, įskaitant visas įkalinimo, prekybos žmonėmis, vergovės ar priverstinio atidirbimo už skolas formas, yra draudžiamas.
- Asmens tapatybės nustatymo ir kelionės dokumentų originalai nėra paimami ir judėjimo laisvė nėra ribojama.
- Už darbo gavimą ar išlaikymą iš darbuotojų nereikalaujama mokėti mokesčių ar užstatų. Darbo užmokestis nėra sulaikomas ir aplinkybių, galinčių apriboti darbuotojo galimybes laisvai pasirinkti darbą, nėra.
- Prieš įdarbinimą yra raštu pateikiama išsami ir suprantama informacija apie darbo pobūdį, atlyginimą, darbo valandas bei lengvatas.

Laisvė Jungtis į Asociacijas

- Teisė dalyvauti, nedalyvauti ar kurti profesinę sąjungą pagal įstatymą yra gerbiama nesibijant atsakomųjų veiksmų, bauginimo ar priekabiavimo.
- Jei darbuotojus atstovauja teisiškai pripažinta sąjunga, tiekėjas yra įpareigojamas užmegzti konstruktyvų dialogą su sąjungos laisvai išrinktais atstovais ir su tokiu (-iais) atstovu (-ais) vesti sąžiningas derybas.

Sveikata ir Saugumas

- Yra suteikiama saugi ir higieniška darbo vieta pagal galiojančius įstatymus ir įdiegtos sistemos darbuotojams keliamiems pavojams nustatyti ir valdyti.

- Darbuotojai dalyvauja sveikatos ir saugos mokymuose, pavojingos ir cheminės medžiagos yra sandėliuojamos tinkamai, o darbuotojai yra aprūpinami tinkamomis asmens apsaugos priemonėmis.
- Darbuotojų sveikata ir higiena, įskaitant tualetų įrangą, prieinamumą prie geriamojo vandens ir maisto saugą, yra užtikrinama pagal darbo vietai keliamus reikalavimus.
- Darbuotojų tualetų, poilsio ar žindymo pertraukoms netaikomi nepagrįsti apribojimai.
- Darbdavio suteikiamas būstas, transportas ir maistas turi būti higieniški ir saugūs.

Pranešimai Apie Problemas

- Darbuotojai yra informuojami apie ir turi prieigą prie skaidraus, reaguojančio, anonimiško, nešališko ir konfidencialaus tiekėjo sukurtos nusiskundimų mechanizmo, kuriuo pasinaudodami jie gali kelti klausimus arba pranešti apie tiekėjų politikos, šiame Tiekėjo elgesio kodekse numatytų reikalavimų bei kitus darbinis nusiskundimus bei teisinius ar etinius pažeidimus.
- Draudžiama imtis atsakomųjų veiksmų prieš darbuotojus, pranešančius apie pažeidimus arba bendradarbiaujančius tyrime.

Work Hours

- Reguliarios darbo valandos ir viršvalandžiai, kurie yra dirbami savanoriškai, yra nustatyti pagal įstatymus ir atsižvelgiant į darbuotojų saugą.
- Po kiekvieno 7 darbo dienų laikotarpio yra suteikiamas 24 nepertraukiamų valandų poilsis. Jei leidžia įstatymai, 48 nepertraukiamų valandų poilsis gali būti suteikiamas kas 14 darbo dienų.

Iš visų „Mars“ tiekėjų tikimasi, kad jie veiks vadovaudamiesi galiojančiais įstatymais ir teisės aktais. Jei Tiekėjo elgesio kodeksas nustato aukštesnį standartą nei reikalaujama pagal galiojančius įstatymus, „Mars“ tikisi, kad jo tiekėjai vadovausis Tiekėjo elgesio kodeksu.

Kad atitiktų Tiekėjo elgesio kodekso reikalavimus, tiekėjai savo įmonėse diegs atitinkamas sąlygas, valdymo sistemas, procedūras bei samdys personalą. Tiekėjai informuoja savo darbuotojus apie standartus, kuriais jie yra įsipareigoję vadovautis, atitinkamus įstatymus, kitus teisės aktus ir apsaugos priemones. Tiekėjai praneša „Mars“ apie bet kokius faktinius ar galimus teisinius pažeidimus, įskaitant bet kokius valdžios organų teisinius veiksmus prieš tiekėją dėl žmogaus teisių, aplinkosaugos įstatymų, kovos su korupcija ar kyšininkavimo įstatymų pažeidimų. „Mars“ pasilieka teisę reikalauti ir gauti iš tiekėjo papildomos informacijos apie jo taikomus atitinkamų problemų sprendimo būdus.

Jei „Mars“ tiekėjai yra platintojai, tarpininkai ir agentai, tikimasi, kad jie užtikrins, jog jų pirmosios pakopos tiekėjai, irgi tiekiantys prekes „Mars“, taip pat vadovausis šiais standartais, ir pateiks tokį patikinimą, jei „Mars“ to pareikalautų. Iš „Mars“ tiekėjų tikimasi, kad, pagal poreikį, jie savo partneriams teiks pagalbą įgyvendinant šiuos reikalavimus.

Tiekėjams neleidžiama sudaryti subrangos sutarčių dėl prekių ir paslaugų tiekimo „Mars“, prieš tai raštu nepranešus apie tai „Mars“ ir negavus „Mars“ raštiško sutikimo, jog tai yra „Mars“ priimtina. Jei „Mars“ patvirtina subrangos santykius, iš subrangos įmonių tikimasi veikti pagal Tiekėjo elgesio kodekso reikalavimus.

Iš tiekėjų tikimasi užtikrinimo, kad visi jiems paslaugas teikiantys tiekėjai, įskaitant tuos, kurie tiekia darbuotojus, savo darbovietėse taip pat taikytų šiuos standartus ir, „Mars“ to pareikalavus, pateiktų tokį patikinimą. Tikimasi, kad „Mars“ tiekėjai, prireikus, suteiks savo tiekėjams pagalbą įgyvendinant šiuos reikalavimus.

Tam, kad būtų galima nustatyti, ar tiekėjas laikosi Tiekėjo elgesio kodekso, „Mars“ pasilieka teisę reikalauti, kad tiekėjai atliktų savęs pačių vertinimus, paviešintų atitinkamą politiką ar procedūras, arba leistų atlikti iš anksto suderintus ir nesuderintus tiesiogiai „Mars“ ir (arba) trečiųjų šalių vykdomus patikrinimus arba tiekėjo teikiamų priemonių, įskaitant tiekėjo arba darbuotojų tiekėjų, kuriuos tiekėjas subrangos sutartimis yra nusamdęs „Mars“ vardu gaminamiems produktams gaminti, teikiamų būstų bei darboviečių įvertinimus. „Mars“ pasilieka teisę tikrinti pirmiau minėtų subjektų veiklą, įrašus, politiką ir procedūras bei, sąsajoje su tokiais patikrinimais ar vertinimais, vykdyti atitinkamas konfidencialias darbuotojų apklausas, kaip yra tinkama ir susitarta. „Mars“ aprūpinantys tiekėjai, tarpininkai ir agentai, to pareikalavus, taip pat suteiks „Mars“ prieigą prie savo pirmosios pakopos tiekėjų darbo vietų, įrašų, taisyklių, procedūrų ir darbuotojų. Jei „Mars“ aptinka susitarimo nesilaikymo atvejų, „Mars“ pasilieka teisę reikalauti iš tiekėjų atlikti būtinas investicijas į sistemų ir sąlygų tobulinimus, kad susitarimo sąlygų laikymasis būtų užtikrintas.

„Mars“ skatina savo tiekėjus suprasti ir imtis atitinkamų veiksmų žmogaus teisių, aplinkosaugos ir etikos klausimams spręsti savo tiekimo grandinėse. „Mars“ tikisi iš savo tiekėjų, kad, to pareikalavus, su „Mars“ bus dalijamasi informacija apie jų tiekimo grandinės vykdomą politiką ir praktiką, aplinkybes ar pavojus, bei apie tai, kokių priemonių yra imamasi siekiant tokias aplinkybes ar pavojus šalinti arba užkirsti jiems kelią. „Mars“ to pareikalavus, tiekėjai atskleidžia „Mars“ su jų tiekimo grandine susijusią informaciją, įskaitant medžiagų, naudojamų gaminiuose, tiekiamuose „Mars“, kilmės šalis, o „Mars“ pasilieka teisę šią informaciją atskleisti viešai.

„Mars“, savo nuožiūra, pasilieka teisę nepradėti, sustabdyti ar nutraukti savo santykius su tiekėju, jei tiekėjas atsisako vadovautis Tiekėjo elgesio kodeksu arba imtis atitinkamų veiksmų Tiekėjo elgesio kodekso laikymuisi užtikrinti.